

80

DHR. GUILLUY A

NERM 35

3320 HOEGAARDEN

DRIEMAANDELIJKS

3/85

Alpaidis

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
FOLKLORE en OUDHEIDKUNDE

21^e jaargang

AFLEVERING 3
nummer 80

1985

ALPAIDIS

inhoud:

- HOEGAARDSE anekdoten 1833
- Schrikbewind te Hoegaarden
- TIENEN 1635
- Oude Testamenten
- Kultuurkrant

HOEGAARDSE anekdotes

1833

VIVAT DEN HOLLANDER

=====

Op dinsdag 19 februari 1833 rond 9 uur 's avonds vertoefden in de herberg van Felix Josens in de Doelstraat te Hoegaarden (huidige beenhouwerij Pol), een tiental personen.

Het waren de herbergier met zijn vrouw Thersia Taverniers en hun dochter Maria Josens, de baardscheerders Petrus Dequin en Gerard Tiliaerts, de dienstboden Bernard Hermans en Henri Olemans, de landbouwer Joseph Cypers en Servais Dotremont, de kuiper Hubert Beetens en twee Voltigeurs van het 10de Infanterie Regiment.

Het gesprek ging over de verdrijving der Hollanders uit de Citadel van Antwerpen in december 1832. Met uitzondering van Cypers waren ze het allen met elkaar eens en noemden het een goede zaak, van de Hollanders bevrijd te zijn.

Doch Cypers was een Orangist, zoals er ten lande nog meerdere waren, die zich tegen de onafhankelijkheid keerden en de voorkeur gaven aan een vereniging met het Noorden. Cypers begon plots de voltigeurs (verkenneren) te beledigen en riep uit "Vivat den Hollander".

Josens deed hem zwijgen, maar Cypers replikeerde "Zijt gij ook al één van die Patriotten, wacht maar want binnen een paar jaren zult ge wel van mening veranderen en roepen zoals ik".

De soldaten, om geen herrie te verwekken, dronken hun bier uit en verlieten de herberg, zoals het tuchtreglement het hun voorschreef.

Josens verweet nochtans aan Cypers dat hij door zijn flauwe praat de cliënten buiten joeg en noemde hem een "Vijg" (schimpnaam gegeven aan de Orangisten), waarmede de andere aanwezigen instemden.

Woedend verliet Cypers op zijn beurt de instelling, roepende "Wacht maar want de Vijgen zullen U wel vinden".

Een paar uur later keerde Cypers (32-jarige zoon van Matheus Cypers en Agnes Sondervorst uit Rommersom) terug, vergezeld van een tiental vrienden, waaronder de kolenhandelaar Jean-Baptist Stockmans (24-jarige zoon van Henri Stockmans en B. Van Brusselen), de dienstboden Herman en Henri Van Osmael, de briefdrager Henri Groetaerts, de landbouwer Henri Stockmans (27-jarige zoon van Jan Stockmans en M.A. Beetens), de slachter Hubert Groetaerts, pachter Hubert Dewelde (23-jarige zoon van Jacques Dewelde en Jeanne Fillet uit Klein Overlaar), schoenmaker Laurent Geenis en Jacobus Botson.

Josens zegde dat het te laat werd om nog te tappen en sloot de deur, maar liet de andere cliënten die binnen waren ongestoord zitten.

Alsdan werd door Henri Stockmans en Henri Groetaerts de deur ingebeukt en ontketende Cypers een "valsche gevegt" met Henri Stockmans. Zij sloegen met stoelen, wyl Hubert Dewelde de ronde kachelbuis uitrukke en ze midden van de herberg wierp. Vervolgens haalden ze met emmers water binnen en goten die op elkaar en op de andere cliënten uit. Ook het gezin Josens kreeg een lading water over het lijf, terwijl de voorgevel, het uithangbord en de muren van de keuken, door de herrieschoppers, met slijk en stront werden besmeurd.

Zij wierpen ook twee ruiten uit boven de voordeur. De "Vijgen" hadden wraak genomen op de Patriotten.

's Anderendaags ging Josens klacht neerleggen bij het gemeentebestuur en ook Dequin, Tiliaerts, Hermans, Olemans, Beetens en Dotremont kwamen getuigen, waarop Petrus Lowet (zoon van Henri Lowet en Julienne Van Herck, behorend tot de V Geslachten van Hoegaarden), assessor (bijzitter) belast met de Politiezaken, rapport opstelde en hiervan melding maakte in de beraadslagingen van de Gemeenteraad.

Samen met assessor Jean Baptist Van Autgaerden (zoon van de oude "Maire" Van Autgaerden uit de Franse Tijd en gehuwd met Françoise Van Nerum, waardoor hij eveneens bij de Geslachten werd opgenomen) begaf Lowet zich ter plaatse om de schade op te nemen en de feiten vast te stellen. De schade werd op 20 fr. geraamd en viel ten laste van de aanrichters. De roep "Vivat den Hollander" kostte wel duur.

STROVRETERS TEGEN ZATLAPPEN
=====

Op zondag 7 april 1833 zaten in de herberg van Henri Moens te Nerm, enkele jongens en meisjes, te weten : de arbeider Jean Baptist Schoenssetters, Elisabeth Lochie, de arbeider Jean Baptist Van Osmael (zoon van Henri Van Osmael), Lucia Schoenssetters, landbouwer Gerard Torsin, Anne Catherine Moens, Jean Baptist Moens, Maria Deroos en François Moens, de zoon van de uitbater. Zij waren allen uit Nerm, met uitzondering van Maria Deroos die uit Meldert afkomstig was.

Rond 9 uur 's avonds verschenen er een viertal Hoegaardiers : brouwer Charles Van Nerum (22-jarige zoon van Jean-Baptist Van Nerum en Albertine Dumont), Michel Louis Maison (soldaat bij het 1ste Infanterie Regiment), Jacques Dotremont (24-jarige zoon van Jacques Dotremont en Therese Stapel, soldaat bij het 5de Bataljon van het 12de Infanterie Regiment) en als laatste die binnen trad landbouwer Jean Hubert Maison (28 jaar oud). Deze sloeg driemaal met de vuist op de binnendeur en vroeg Faro. Toen de herbergier hem antwoordde dat hij geen Faro had, bestelden zij wit Hoegaards bier en gingen plaats nemen naast de jongens van Nerm, die aan 't zingen waren om de meisjes te behagen. Op dat ogenblik kwam ook nog Hubert Dewelde (ook betrokken geweest bij de vechtpartij in de herberg Josens te Hoegaarden) binnen, die zich bij de Hoegaardiers voegde.

Plots begonnen de mannen uit Nerm Orangeliederen te zingen om de Hoegaardse soldaten te tergen. Zulks beviel echter niet aan de Hoegaardiers, die aan de mannen van Nerm verweten dat zij "stinkende stroey-eeters" waren, waarop gereplikeerd werd dat de Hoegaardiers "vuile zatlappen" waren. Dat was te veel en de ruzie begon. Jean Baptiste Van Osmael wilde de twist vermijden en zegde tegen soldaat Maison "Gij kent me toch wel, ik ben de zoon van Henri Van Osmael", maar Torsin deed hem zwijgen met de woorden "Spreek toch niet tegen zatlappen".

Alsdan diende soldaat Maison aan Van Osmael een vuistslag toe, wyl Hubert Maison een stoel op het hoofd van Torsin klopte. De Hoegaardiers wierpen het licht uit en beide partijen geraakten slaags. Met stoelen gingen ze elkaar te lijf. Ruiten moesten eraan geloven en ook de herbergier en zijn vrouw Anne-Catharine Hans konden de slagen niet ontwijken.

De meisjes waren naar een aanpalende kamer gelopen om zich te verbergen, maar daar kwam ook Schoenssetters binnen, om zijn bloed af te wassen. Hij werd op de voet gevolgd door Dotremont. De meisjes wilden in de tuin vluchten, doch de deur werd door Dotremont bewaakt. Niemand van Nerm mocht nog buiten, vooraleer alle schade aan de kleren veroorzaakt, zou betaald zijn. Alleen Maria Deroos was kunnen ontsnappen.

Ondertussen ging het er in de herberg hevig aan toe. Soldaat Maison sloeg de pinten van de tafels, terwijl Dewelde wild rond sprong, roepende "Ik geef geen druppel bloed voor mijn leven, maar het Orange gebroed moet hier kapot". Daarop nam hij water om Hubert Maison te wassen, die zich aan het stoofdeksel had verbrand, waarmede hij had willen slagen. "Het doet mij de grootste spijt dat ik hier het huis niet kan in brand steken" riep Maison.

Gebruik makend van de onoplettendheid van Dotremont, waren de meisjes er in gelukt, in de tuin te verdwijnen, doch Hubert Maison was hen gevolgd, met een brandende lamp. Vader Moens snelde de meisjes ter hulp. Toen wierp Maison de lamp weg en gebod aan Moens om terug binnen te gaan, zoniet dreigde hij hen allen dood te slaan. "Slaat ze maar allen dood" riep Dewelde.

De mannen van Nerm konden echter het huis ontvluchten en dan begonnen Van Nerum en de anderen, de meubels in stukken te kloppen. Ondertussen ging Hubert Maison in de kleerkasten en de bedden zoeken, om de "strovreTERS" te vinden. "Alles moet hier dood en het huis dient in de vlammen op te gaan" keelde hij. Op dat ogenblik is ook de herbergier kunnen ontsnappen.

De volgende dag ging Moens klacht neerleggen bij de overheid en ook de jongens en meisjes uit Nerm kwamen getuigen. De assessors stelden de schade vast : 6 pinten en 9 glazen gebroken, een stoel, drie ruiten, een spiegel en een uurwerk waren gesneuveld, de deur en een kast fel beschadigd, een zoutkist uitgegoten, de vensters boven het varkenshok hadden er ook moeten aan geloven, twee tinnen schotels en een stoofbuis vertoonden blutsen. Het voorval werd in de beraadslagingen van de gemeenteraad vermeld en de Hoegaardiërs konden de schade vergoeden.

EEN STRONTHISTORIE

=====

Op dinsdag 20 augustus 1833 tussen 14uur30 en 19uur30 verscheen Jacobus Van Hagendoren (in 1822 gehuwd met Anna Maria Geens en wonende sinds 1828 op de Vroente aan de Beek) viermaal in de herberg van Clement Carcan (Gemeenteraadslid te Hoegaarden en deel uitmakend van de Commissie voor de Nationale Militie) te Overlaar.

De eerste maal zocht hij ruzie en noemde de Hoegaardse wetten "een stront" en zei dat de Raadsleden allen schelmen waren, hiermede ook de uitbater bedoelend. Alsdan betitelde hij Leopold I als een "strontkoning" en wenste dat er een nieuwe revolutie zou komen, want "de Regeerders van Hoegaarden moeten er allen aan" schreeuwde hij voor iedereen die het maar horen wilde. Van Hagendoren stond algemeen als een "Vijg" bekend en werd door Carcan aan de deur gezet. De cliënten Egidius en Henri Van Ongelegen en Guillaume Van Cauthem (rentenier te Tienen), zouden later tegen Van Hagendoren getuigen.

Een tijdje later keerde hij weer, vergezeld deze maal door Jacobus Taverniers, dagloner.

Hij herhaalde de woorden van de eerste maal en het was al "stront" dat de klok sloeg. En opnieuw wierp Carcan hem buiten.

Guillaume Van Cauthem die nog steeds in de herberg vertoefde en Guillaume Vanmol uit Tienen (landbouwer te Tienen, zoon van Guillaume Vanmol, de oude), stonden volledig achter Carcan en beloofden nog een tijdje in de instelling te blijven, wijl Carcan zich naar Hoegaarden moest begeven.

En voor de derde maal trad Van Hagendoren de herberg binnen, alleen nochtans. De vrouw Carcan weigerde hem te bedienen, waarop hij haar in het gelaat slingerde "Garce, uw springer is naar Hoegaarden, kom nu maar eens hier, dan zal ik U het wel laten voelen".

Van Cauthem en Vanmol deden de oproerzaaiër zwijgen en dreigden hem aan te klagen bij de wet. Van Hagendoren verliet andermaal de drinkzaal.

Rond 19uur20 verscheen hij voor de vierde maal en begon opnieuw uit te vallen tegen de Koning en de Regeerders van Hoegaarden.

Hij betitelde hen allen als "dikke stronten".

Op dat ogenblik vertoefden in de herberg, brouwer Jozef Dumont, oom van de toenmalige burgemeester Jean Baptist Dumont, Carolus en Jean Baptist Vandermonde, renteniers uit Tienen en ook nog Guillaume Van Cauthem.

Dumont stond recht en ging in de richting van Van Hagendoren "Scheer U weg, of ik maak van U een stront" zei hij en nam een glas in de hand om Van Hagendoren aan te vallen. Maar deze verliet zonder een woord de plaats. Toen Carcan thuis kwam werd besloten een klacht neer te leggen.

Negen dagen later, namelijk op 29 augustus rond 13uur30 stapte Carcan voorbij de herberg van Joseph Giroulle en werd er binnen geroepen door Egidius Van Ongelegen. Carcan ging op het verzoek in, maar groot was zijn verwondering toen hij in de drinkzaal ook Van Hagendoren ontwaarde.

Van Ongelegen legde hem uit dat hij hierdoor de vrede wilde herstellen tussen hem en Van Hagendoren. De huiddevetter reikte de hand aan Carcan en vroeg hem om opnieuw vriendschap te sluiten en geen gevolg te geven aan het voorval. Doch hij kreeg ten antwoord dat het proces-verbaal reeds opgesteld was en er niets meer aan te doen viel, want al de getuigen hadden al getekend.

Daarop werd Van Hagendoren weer woedend en riep : "Gans Hoegaarden zou moeten uitgeplunderd worden, want het zijn allemaal stronten".

Van Ongelegen, die zich door deze uitlating verontwaardigd voelde, zei aan Van Hagendoren "Gij zijt een te slechte persoon, om nog tegen te spreken en ga U nu maar zelf verdedigen bij de Overheid". Van Hagendoren spuwde op de grond en verliet de drankgelegenheden.

Enkele dagen later moest hij zich voor de Gemeente-overheid gaan verrechtvaardigen en zijn verontschuldigen aanbieden, voor de smaad aan Koning en Regeerders.

SCHRIKBEVIND

TE

HOEGAARDEN

27. DE GODSDIENSTVERVOLGING (september 1796-december 1797)
=====

Op 1 september 1796 sloeg het noodlot toe. Parijs had het verbod opgelegd tot het dragen van geestelijke kledij, wyl de kerken, kloosters, kapittels en andere bidplaatsen gesloten werden. Daar begon de eigenlijke "swaere teyd" (Besloten tijd = Temps clos). Sommige kerken herrezen in "Tempels der Rede" waarin ontucht vrouwen het altaar beklommen en door de revolutionaire meesters met wierook werden vereerd.

Zulke godsdiensthaat deed de maat overlopen. Dr. Henri Van Nerum en Martin Stockmans begaven zich in opdracht van Deken Sweerts en met een list bekomen vrijgeleide, onderscheidenlijk naar Leuven en Sint-Truiden, om er zich aldaar van de toestand te vergewissen, maar overal was de godsdienst verboden en de bidplaatsen gesloten.

Te Hoegaarden ging het niet beter. In de St. Eligiuskapel (in de Gasthuisstraat) werd "de Godin der Rede", (het nieuw Frans geloof dat de katholieke godsdienst moet vervangen) gecelebreerd, maar kende weinig bijval.

Van Autgaerden had er een toespraak gehouden over de kultus van de Rede en vereerde met wierook een toneelspeelster uit Tienen.

Van Autgaerden haatte de geestelijken, wat ten volle blijkt uit zijn schrijven van 21 Pluviose An IV '26 februari 1796) : "Si nous pourrions faire disparaître, Citoyen, une cohorte de chanoines, qui nous ont dévorés (sic) de tous temps, comme nous avons fait disparaître les signes de royautés, pour lors nous pourrions dire - ça ira -, enfin nous espérons qu'elle disparaîtra bientôt".

En deze "bientôt" kwam in september 1796. Het verbod sloeg te Hoegaarden in als een bom. Van Autgaerden had zich persoonlijk, met zijn rechtsdienaar François Vandenbempt (Susse-bem), vergezeld van voorzitter Vanhelmont (Meneer de hoed) en vrederechter Putzeys (Trudo Juus), naar Deken Sweerts in het Pastoraal Huis begeven, om hem eigenmondig in het gelaat te slingeren : "Vanaf nu is uw heksen-tempel gesloten en van al zijn paperijen gezuiverd". Het waren immers de woorden geweest die hij reeds in 1782, bij het doopsel van zijn petekind Jean Baptist Van Nerum aan Sweerts had voorspeld.

Het had 14 jaren geduurd, maar eindelijk had "Menières" (bijnaam van Van Autgaerden), zich op zijn aartsvijand Sweerts gewroken.

Hij liet in de kerk dadelijk alle wapenschilden der Oude Vroedschap en Geslachten verwijderen. (zie Familieschoon nr. 118).

Later zou de kerk ook gediend hebben om er kanonnen in te bergen, die langs de poort in de Pastorijstraat de kerk binnen reden.

Enkele dagen na dit voorval, riep "de Toren" (Conspiratieraad) de leiders der Broederschappen bijeen. Sweerts deelde hun het gebeuren mede en maakte ook zijn beslissing bekend.

"Het Huis (waarmede hij de Conspiratie bedoelde) zal tot het "werckdadelyck verweer" (aktief verzet) overgaan. Onze strijd is heilig, wij zullen overwinnen of sterven. Zo is de wil van de Heer". Hij weigerde bovendien om zijn geestelijke kleding af te zetten, maar zou het Pastoraal huis niet meer verlaten, dan bij grote duisternis en maanloze nachten.

Vanaf dat ogenblik droeg hij of zijn onderpastoor Quaedpeerds, in 't geheim de communie naar zieken en stervenden (de pixis waarmede dit gebeurde wordt door de Geslachten als een relik bewaard), wyl de kinderen bij hun geboorte ten huize werden verzegeld (het nooddoopsel kregen).

Bij nacht werd de Mis opgedragen in afgelegen hoeven met gesloten deuren, waar rond een wacht stond uitgesteld, om bij onraad alarm te geven (de kandelaars die bij deze officie dienden, berusten in handen van de familie Van Schap te Mechelen, nakomelingen van de Sweertsen).

Enkele van deze hoeven zijn ons bekend, namelijk bij Struys te Houtem, de hoeve Wahenges te Sluizen bij Maisin, bij Coenegras op de Stoopkensstraat, in de Refugie der 11.000 Maagden in de Pastorijstraat te Hoegaarden, in de schuur van de Cruysblock bij Dotremont (juist over de Mairie), in het Arendsnest, ten huize van Joannes en Jacobus Van Nerum in de Nieuwstraat, te Bost bij Lamens, in Rommersom bij Sweerts en te Nerm in de "oude schuur" (waarschijnlijk het oude huis Bormans).

Dit wordt gestaafd door de memorieschriften van Elisabeth Van Nerum zeggende : "avaient mis leur maison à la disposition du Doyen pour les célébrations religieuses" en ook nog "les conspirateurs prétaient aide à Monsieur le Doyen dans l'accomplissement de son apostolat, malgré l'interdiction de l'autorité française".

Op het oude kerkhof grepen blinde missen plaats, zonder pastoor waar het volk bad en knielde , net zoals in de kerk.

Op wens van Sweerts schreef zijn onderpastoor de parochieregisters over, vooraleer deze door de overheid werden aangeslagen (het afschrift berust nog steeds op de pastorij van Hoegaarden).

In het geheim haalden zij ook de bijzonderste relieken en kostbare panden uit de kerk, waaronder de ciborie, om niet in handen van godsdiensthaters te vallen.

De monstrans van 1576 werd bij Ant. Bath. Sweerts weggeborgen in de oude palmezel der Apostelen bij Norbert Nijs.

Op 26 september 1796 moesten de Kommissarissen van de Uitvoerende Macht, de volledige vernieling opleggen van alle uitwendige tekens van godsdienst, koningsschap, bevoorrechte standen, gilden en ambachten.

Dat betekende de afschaffing van alle wapenschilden aan huisgevels, opschriften aan kerken, kloosters, kapellen en kapittels en uithangborden aan de lokalen van vroegere gilden en korporaties.

Doch de oplegging van dit verbod verliep niet zo snel als Van Autgaerden had verwacht. Het zou zelfs tot in december 1797 aanslepen, alvorens alle uitwendige tekens verdwenen waren. Nopens enkele van deze tekens willen wij hier iets aan toevoegen.

- 1- Het schild in de gevel van het Pastoraal Huis (voormalige woonst van Meester-Brouwer en Schepen Carolus Van Nerum en sinds 1771/75 als pastorij dienende), vertoonde de drie lelies uit het geslachtswapen Van Nerum.

Deken Sweerts liet het middendeel van de steen (de lelies, die ook door de Franse Koningen werden gevoerd, verwijderen en gaf aan zijn knecht Henry Vandermolen (geboren 1763, zoon van oud gezworene Jean François Vandermolen en Cath. Struys, dus kleinkozijn van de Deken) de opdracht, hem ergens in het veld te gaan verbergen, opdat niemand hem zou vinden. Maar de knecht had zich zodanig goed van zijn opdracht gekwet, dat hij zich na de Besloten Tijd de bergplaats niet meer kon herinneren, zodat de steen nog steeds ergens in Hoegaardse grond verborgen steekt.

Toen de Geslachten in 1978 vroegen om de steen te restaureren, werd hun aanvraag door de Burgemeester geweigerd, onder voorwendsel dat "er geen voldoende motivering bestond en de ingreep uit het oogpunt van de monumentenzorg overbodig was" (brief van 30 maart 1978).

De zijbekleding van de wapenstein bleef echter bestaan en prijkt nog steeds intact boven de ingangspoort en vormt een stille getuige uit de Besloten Tijd.

- 2- De prachtige steen van St. Ursula boven de poort van de Refugie der 11000 Maagden, werd voorzichtig uitgenomen en gedurende het ganse Schrikbewind verborgen gehouden, om later terug op zijn plaats te worden gezet. Vermoedelijk hadden zij een knecht met een beter geheugen dan Henry Vandermolen.
- 3- De arend boven de poort van de binnenschuur in het Arendsnest, was blijven staan. Ex-griffier Sweerts weigerde koppig hem te verwijderen, omdat hij niet uitwendig zichtbaar was.
- 4- In de Cruysblock bevonden zich twee gegoten arendsblazoenen op vuurplaat, die nog toebehoord hebben aan de oude griffier Servaes Sweerts (vader van Antoon Balthazar). Zij werden door Dotremont in de grond gestoken en door de huidige bewoner Henri Cipers gevonden.

- 5- Ook een wapenplaat (tot heden niet geïdentificeerd) werd te Hoegaarden terug gevonden en bevindt zich thans bij de heer Freddy Mannaerts.
- 6- Het wapen van oud-meier Collaert, dat eens in alle pracht boven de verdwenen Zwaluwenhoeve (aan de Brug) prijkte, werd tijdens de Besloten Tijd veilig geborgen en later terug geplaatst. Deze wondermooie steen is heden in het bezit van de heer André Hettich.
- 7- De steen van de hoeve "de Engel" (op de beek, heden verdwenen), bleef in de gevel bestaan, want hij vertoonde geen enkel teken, die door het dekreet was verboden.
- 8- In het oud huis van Jacobis Van Nerum, bleven ook een paar familiewapens in de woonkamer hangen. Zij gingen later over op de heer Xavier Evrard.

Maar aan de kerk, het klooster, het kapittelhuis, de kapellen, lokalen van gilden, verenigingen en korporaties met geestelijke of soortgelijke tint, verdwenen alle uitwendige tekens, die aanleiding konden geven tot rechtsvervolging. Toen begonnen allen die zich bedreigd voelden, hun panden, relieken en andere kompromiterende voorwerpen in de grond te steken of in kelders, nissen en dergelijke te verbergen.

Zo gebeurde ook in het Nieuwhuys, waar de St. Cornelius broederschap in 't geheim bijeen kwam in de kelders, ondanks de nieuwe bewindsploeg in hetzelfde gebouw op de eerste verdieping zetelde.

De Conspirateurs vergaderden er vooral 's avonds of 's nachts en steeds buiten de uren van de Raadszittingen.

Wanneer er een onverwacht of ongewenst bezoek kwam, herrees de samenzwering in een kleine onschuldige groep van schijnbaar dronken mannen, waaronder Jacobus Van Nerum, brouwer en eigenaar van 't Nieuwhuys, die er in de kelders temidden der biervaten, aan zijn neven (want het waren meestal familieleden), de beste bieren liet proeven.

Waar konden zij veiliger zijn, dan in het hol van de wolf ? Missen en andere geestelijke officies grepen alleen in de nacht plaats. En bij deze gelegenheid werd de geheime ontsnappingsgang (waarvan Dewaelheyne de sleutel had) open gesteld. De missen die werden slechts bijgewoond door een kleine groep betrouwbare mensen, die langs de achterzijde ongezien het gebouw binnen kwamen.

Zo gebeurde het eens dat Deken Sweerts er een zegen gaf aan jonggehuwenen, toen Franse Gendarmen het huis binnen stormden. De meid Catherine Rhens liep dadelijk naar beneden en Sweerts kon op het nippertje ontsnappen langs de geheime uitgang.

De Conspirateurs staken er in geheime schuilplaatsen en luchtledige nissen ook allerlei dokumenten, relieken en voorwerpen weg, die in geen Franse handen mochten vallen. Deze bergplaatsen bevonden zich in het "Entrepôt" van de Municipale Raad, onder een wijnperssteen en in het keldergat, waar het gemeentemateriaal lag opgestapeld. Wie zou er ooit hebben aan gedacht, dat een samenzwering in "la Maison Commune" zou durven bijeen komen (zie Alpaidis nr. 48 en ook de Geschiedenis van 't Nieuwhuys).

In 1964 en 1965 werden tijdens opgravingen in de kelders van 't Nieuwhuys, allerlei vondsten ontdekt, die van uitzonderlijk belang zijn voor de plaatselijke geschiedenis en tevens een vingerwijzing gaven naar andere bergplaatsen, zoals de Cruysblock, de Refugie, het Arendsnest, 't Pastoraal Huys, enz... (zie Familieschoon nrs. 52 en 64).

Tussen de weergevonden dokumenten bevond zich ook een testament uit de familie van Ridder Godfriaux, heer van Aubremez. Wat er op wijst dat de Conspiratie wel degelijk contact had met vernoemde ridder.

Op Brumaire An V (6 november 1796) kwam echter de genadeslag. Het "Directoire" vaardigde een wet uit, waardoor alle geestelijke gebouwen met inboedel, door de Nationale Domeinen aan de meest biedende "als zwart goed" moesten verkocht worden. Inventarissen werden opgemaakt van alle eigendommen. Te Heylisseem haalde Van Outgaerden voorafgaandelijk de abdijbibliotheek uit en sleepte haar naar Leuven, bij de overheid van het Dyle Departement.

En weldra waren de inventarissen klaar en grepen de eerste verkoopdagen plaats, maar de bewoners der getroffen gebouwen trachtten nog zoveel mogelijk in 't geheim te doen verdwijnen. Alsdan werd het sekwester gezet op alle kerkelijke goederen, pastoren en bezittingen van de geestelijken, die zich niet wilden onderwerpen aan de dekreten van de Franse Republiek. Van Outgaerden diende aan de overheid ook de lijst in van de schuttersgilden St. Sebastiaan uit Hoegaarden, Hakendover, Wulmersum, Hoksem, Goedsenhoven, Sluizen, Oorbeek, Outgaarden en Houtem St. Margriet, van de St. Martinusgilde uit Hoegaarden en Opheyllisseem, van de St. Urbanusgilde uit Hoegaarden, van de kapittels uit Hoegaarden en Hoksem en van alles wat naar het Oud-Regiem rook.

Aan het bezit van de Confrerie der V Geslachten durfde hij echter niet raken, met uitzondering nochtans van hun studiebeursstichting. Vreesde hij zijn schoonbroer Jacobus Van Nerum, of was het weer vriendjespolitiek ?

Te Tienen werden de Grauwzusters (Cabbeekklooster), Carmelieten, Kapucijnen en Begijnen uit hun gebouwen gedreven en hun Orde afgeschaft. Al hun goederen en eigendommen werden verbeurd verklaard en aan de meest biedende verkocht.
In sommige steden herrezen de kerken in stapelplaatsen voor proviand, munitie en materiaal of in paardenstallen.

Te Hoegaarden werden de voormalige Bisschoppelijke cijnsgoederen openbaar verkocht en het plaatselijk Kapittel, evenals dit van Hoksem afgeschaft, terwijl de kapel van Rommersom, als zwart goed in handen ging van Meys uit Tienen voor 2700 ponden.
De goederen van de kerkfabriek en de kapel van Houtem gingen voor een appel en een ei in vreemde handen.

Doch van allen, was het Klooster het eerst aan de beurt gekomen. De Paters, hadden hun geldbon geweigerd en werden uitgedreven, hun Prior Van Hoorde aangehouden en in de Hallepoort te Brussel opgesloten. De vis uit hun vijver en de klokken uit hun toren werden verkocht. De bijzonderste schatten en relieken waren nochtans tijdig door de Samenzwering in veiligheid gebracht.
Voornamelijk Servais Coenegras speelde hierin een grote rol.

Van bij de aanvang had Van Autgaerden reeds aan de Prefekt van het Dyle Departement voorgesteld, om het klooster als gevangenis in te richten voor de vijanden van de Republiek en had vervolgens het heiligdom der Begaarden laten ontfermen, door in de Rochuskapel de eerste algemene kiesvergadering voor te schrijven.
Achteraf liet dezelfde Van Autgaerden, het klooster ongestoord door de Franse soldaten plunderen.

Op 27 Floréal An V (16 mei 1797) om 10 uur in de voormiddag, vond de eerste koopdag plaats (gebouw en gronden, samen 3 bunders groot). Maar niemand bood zich aan. De definitieve toekenning gebeurde alsdan op 21 mei 1797. De koper was een zekere Stevens uit Brussel, die zich het ganse konvent aanschafte voor de som van 39.000 Franse ponden.

Maar weer had de Conspiratie gewerkt, want Stevens had het niet in zijn naam gekocht, maar wel in deze van vier verdreven Paters, namelijk F. Van Polfliet, H. Coenegras (broeder van Servais), F. Van Rillaert en G. Janssens, die heimelijk de hoop koesterden om eens na de beroerde tijden, hun Konvent terug in te richten. Toen dit komplot aan de oren van de overheid kwam, werd de koop vernietigd en nieuwe kopers dienden dringend gevonden, want geen enkele geestelijke had het recht een door de Republiek aangeslagen goed terug te kopen. De vier Paters werden zelfs met aanhouding bedreigd. Alsdan doken zij onder, Van Polfliet te Beveren-Waas, Janssens in Klein Overlaar, Van Rillaert te Tienen en Henri Coenegrad eerst te Tienen en dan in de "gloriette" van het ouderlijk huis op de Stoopkensstraat, waar "de Toren" sinds maart 1797 in 't geheim vergaderde.

Zij bleven met elkaar schriftelijk in verbinding, wyl de brieven op geheime adressen toekwamen. H. Coenegras had van zijn konfraters volmacht bekomen, om in 't geheim de ganse zaak van de verkoop te leiden en werd hierin geholpen door de Samenzwering, zoals blijkt uit een schrijven van Van Polfliet :

" coopt vervolgens vercoopt volgens Raed (Conspiratie-raad) deylt en bewaert als Ulle gesamenlyck (met de samenzweerdere) goed vinden".

En het was in samenwerking met "de Toren" dat een oplossing werd gevonden, om de overheid in de lurven te doen.

Hier willen wij Guiliam Troost, 24 jaar oud, vermelden, die inzake het klooster de verbinding verzekerde tussen Stevens, de Paters en de Conspirateurs. Hij had hiervoor een vrijgeleide weten te bekomen, om zich vrij in de negen departementen te begeven, afgeleverd op 14 november 1796. Het oorspronkelijk stuk berust in ons archief.

Nieuwe kopers werden gevonden, verschenen voor Notaris en kochten het Konvent in. Het waren Servais Coenegrad en de cijnsontvanger Libert Geerts uit de hoeve en brouwerij "de Engel" (weduwnaar van Barbe Van Nerum, dochter van Oud-Schepen Not. Joannes Van Nerum, dus ook schoonbroer van ex-griffier Ant. Bath. Sweerts) die eveneens tot "Het Huis" was toegetreden.

Deze list betekende voor de Paters en voor de Samenzwering een grote overwinning, want zij hadden Van Autgaerden en de ganse Franse overheid, deerlijk om de tuin geleid (zie Alpaidis nrs. 30 en 31).

Ondertussen was op 18 juli 1797 Joannes Van Nerum overleden en moest als leider van de St. Corneliusbroederschap worden vervangen. Het was zijn zoon Dr. Henri Van Nerum die hem opvolgde, nadat Jacobus Van Nerum (broeder van de afgestorvene) aan deze taak had verzaakt. De nieuwe leider stelde zich "de geleidelijke machtsherovering" tot hoofddoel en zou er met de tijd in slagen, het nieuw bewind te Hoegaarden, zonder scherven uit te schakelen en hun plaats in te nemen.

Het ergste uit de ganse godsdienstvervolging gebeurde echter op 5 september 1797 (19 Fructidor An V), toen bij dekreet (art. 25) alle staatsfunctionarissen, zowel geestelijke als wereldlijke, onder de zwaarste straffen verplicht werden, de eed van haat af te leggen. Bij weigering volgde aanhouding, verbanning en de dood. 12.000 Belgische priesters (waaronder meer dan 500 die verbannen werden) vielen als slachtoffer van deze hatelijke wet.

Onder hen bevonden zich J.B. Becque (pastoor te Neerheylysses), J.G. Davidts (pastoor te Hakendover), A.L. Dubois (pastoor te Noduwez), G. Happaerts en H.C. Cleven (o/pastoor te Montenaken) en ook de monikken uit de abdij van Heylysses die tot het verweer hadden besloten. 7.500 priesters konden echter ontsnappen door onder te duiken. Pastoor Deken Sweerts uit Hoegaarden die reeds geweigerd had zijn geestelijke kleding af te zetten, weigerde nu ook koppig om de eed af te leggen en moest bijgevolg zijn heil zoeken in de vlucht.

Hij zou zich vermomd hebben in bakkerskleren en dook onder in allerlei plaatsen. De ons bekende schuiloorden van de Deken zijn : te Wahenges (Sluizen) bij Maisin, op de hoeve Bosschelen te Hakendover bij Michotte en te Hoegaarden bij zijn schoonbroeder Jacques Dotremont in de Cruysblock.

Als hoofd van de Conspiratie werd hij vervangen door Servais Coenegras.

Na de terugkeer van Deken Sweerts te Hoegaarden en dat schijnt gebeurd te zijn rond het einde van 1798 of iets later, nam hij opnieuw in 't geheim de leiding waar van de Conspiratie.

"Le Doyen Sweerts recherché pour acte commis contre la République, se refugeait à son tour et déguisé il continua à remplir son sacerdoce".

Agent-Municipaal en tesorier Vanhelmont had nochtans op eigen initiatief spionnen aangeworven om verdoken priesters in het kanton op te sporen. Meermaals dacht hij te weten waar Deken Sweerts schuilde, maar Sweerts was hem steeds te slim af.

Om zijn spionnen te betalen had hij op onwettige wijze 191 fr. uit de gemeentekas gehaald. De zaak lekte uit, Vanhelmont loochenstrafte, maar in 1798 werd een onderzoek ingesteld. Vanhelmont werd als tesorier vervangen door Lambrechts (zie La Belgique sous la domination française door Verhaegen, deel 3 blz. 46).

Het overbrengen van geheime berichten en boodschappen werd bij de Conspiratie verzekerd door de meiden der Samenzweerdere.

"Les servantes des Conspirateurs assuraient la liaison et étaient porteuses des écrits".

Volgende meiden zijn ons bekend : Catherine Boots uit het Arendsnest, Catherine Rhens uit 't Nieuwhuys, Catherine Minet, meid bij ex-Kanunnik Durbuto, Ida Homblé, meid bij Schepers, Elisabeth Peeters, meid bij Coenegras, Thérèse Carcan, meid in het huis bij Dr. Van Nerum, Catherine Saelmaeckers, meid bij Jacobus Van Nerum.

Ingevolge de godsdienstvervolging braken er in oktober ook te Tienen, Geldenaken, Jauche, Grez, Wavre en Genappes troebelen uit, aangehitst door Cousin Charles, Dom Wilmart en anderen.

Inmiddels was er te Hoegaarden een ziektekwaa! onder het vee uitgebroken. Vergezeld van Norbert Nijs ondernam de St. Henricus-Broederschap, aangevuld door de leden uit het Apostelen-Genootschap, een geheime bedevaart naar Scherpenheuvel, maar zij werden niet tot de Basiliek toegelaten, die door de Franse Overheid was aangeslagen. Gedurende lange tijd bleven zij knielend voor de Basiliek bidden, tot wanneer Franse Gendarmen hen verdreven.

Amant secret des Clubs qui ont émigrés.

DE ROODE FRANSCH E CLUBS-MUTE

LIEDEKEN, op de wyze: *Liefste Lieze, etc.*

I.

K'heb hier een brillante historie
Van de Fransche *roode Muts*;
'T dient zoo wel tot haer glorie
Al tot die van al de *Clubs*.
'T is er heeft men ook moeten planten
Eenen Boom op welkers top,
Gelyk men dede t' alle kanten,
Was een *Muts* van boven op.

II.

M' heeft den Boom om verr' gesnieten;
Ende voords tot a' Volks plaasier,
Eerst de *Muts* WEL VOL GESCHETEN,
Dan geworpen in het vuur.
'T scheen al of men braede VINKEN;
Maer elk greep syn dooze vast,
Zoo de *Muts* begon te stinken
Ende nam een snuyf mei haest.

III.

Ieder sloot syn mond en tanden,
Voor den alderuytsten geur;
'T was al of men duyvels branden;
Zulken stank gaf t' *rood couleur*!
Hoe stinken dan de *Clubs-gasten*?
'T is te vreezen boven al
Die de *roode Muts* aenpasten;
Dat'er d' hel van klagen zal.

IV.

G'heel de helle zal verschieten
Sterven sy in 's levens baan;
Zulke duyve degenieten,
Die sy nu gerust ingien;
Fransche Natie k'wil niet kyven,
Maer sy moet de *Clubs* afslaan;
Is't dat sy in 't land wilt blyven,
Anders is't niet u gesien.

V.

Went te zeg het meynens; zelle;
Doch hun *ongebondenheid*
Scheiden sy ons als de helle;
In de plaats van een *Vrijheid*;
Zelfs een duyvel kan t' niet lyden
Het daert hem groote pynt;
En zoo vreed bestyden
Willen duyvel zyn.

VI.

Sy willen geen Wetten tellen,
Noch van Godt of van den Mensch;
Maer al' naer hun goestie stellen
Ende naer hun eygen wensch.
Niemant kan ons noch sekonden
Van wat Godts diest dat sy zyn
Maer dat sy zyn ONGEBONDEN
Aen de Wetten in 't gemeyn.

VII.

Sy prediken VRY en VRYHEID,
Maer men ziet, *cylas!* den band
Van een waere SLAEVE SLAFHEID;
Voort Religie en het Land.
Men begint ook te bevinden
Dat m' op naem: EGALITEIT,
Zoekt het Volk maer te verblinden,
En te maeken t' syne kwyt.

VIII.

Wilt de zaak dan zoo bevatten.
Dat men zal *egalyk* zyn;
Zoo wy als GESCHORE RATTEN,
Zullen voeren eenen tryn.
Kan de macht het Volk doen boogen;
Dan gaen wy tot groot alarm,
Zien voor onze eygen oogen,
Dat wy zyn al even arm.

IX.

Had men 't al in zwang geldeten;
Niet gebragt d' *Egalité*;
Noch een 't Volk gaen stellen maeten,
Vrankryk had de wereld me.
Nu den duyvel gaet hun straffen,
Volgens dat m' already bevind;
Zal den Franschen *Club* afschaffen
om dat hy syn plaes bedield.

X.

Kan men dan iet goeds verwagten
Van alzuik *ondeugend Volk*!
Moet m'er zig niet meer van wagten
Als van een *donder-volk*?
Ach Brabanders staet dog tegen!
Godt zal geven u tot loon,
Veel geluk en grooten roem
En hier noemels 't hemels Kroon.

Op 17 december 1797 werd te Hoegaarden voor de tweede maal, de Vrijheidsboom doorgehakt, tot grote woede van de Fransgezinden. Maar hoe groter hun woede, hoe meer de Conspiratie toesloeg. Begin 1798 werd het huis van Henri Nijs, in de nacht met zwarte tekens besmeurd.

Nijs was op 23 december 1797 als gevolmachtigde aangesteld, om te Brussel de Kantonale Raad te vertegenwoordigen bij de verkoop van zwart goed.

Enkele dagen later werd voor de woonst van Putzeys, een verscheurde "bonnet phrygien" (sansculottenmuts) opgehangen.

En zo moesten verschillende huizen van Fransgezinden eraan geloven.

Toen liet Van Autgaerden in de collegiale kerk van Hoegaarden openbare vergaderingen doorgaan, waardoor hij de bidplaats ontheiligde en de gelovigen ten zeerste krenkte.

Hij beklom de preekstoel en met zijn rode clubmuts getooid, spuwde hij al zijn haat uit tegen de adem en geestelijkheid.

Tijdens deze vergadering zou een onbekende de sansculottenmuts van de Kommissaris hebben gestolen en er mede aan de haal zijn gegaan.

Enkele dagen later hing zij aan zijn poort, gans verscheurd en met het opschrift "te koop aan de meest biedende" terwijl schimpliederen over de "De Roode Fransche Clubs-muts" in het geheim werden verspreid.

TIENEN 1635

GESCHIEDENIS VAN EEN BRABANTSE STAD IN DE 17^e EEUW

De Tachtigjarige Oorlog sleepte zich naar het eind, tot in 1635 de Spanjaarden plots een groots opgezet offensief openden in de Zuidelijke Nederlanden.

De nieuwe gouverneur-generaal in de Nederlanden, Don Ferdinand, een broer van Koning Filips IV van Spanje, zou met nieuwe moed, vooral na zijn roemrijke overwinningen op de protestanten te Nördlingen, de oorlog voortzetten.

In hun verzet tegen de Habsburgers sloten Frankrijk en de Verenigde Provinciën op 8 februari 1635 een verdrag, waarin bepaald werd dat zij een leger op de been zouden brengen, om afzonderlijk of samen te opereren. Daarenboven werd een plan uitgewerkt met betrekking tot de bestemming van de Zuidelijke Nederlanden. Na een aanvankelijk zegevierende tegenaanval van de bondgenoten werd hun opmars gestuit en zou de kardinaal-infant een laatste Spaans sukses bedingen in de Nederlanden.

Op 8 juni 1635 stonden de legers van de Hollanders en de Fransen onder de wallen van Tienen, in de velden van Goetsenhoven, van Hakendover, van Heylisse, van Overhespen, van Linter en van Hoegaarden. Deze gemeente viel het eerst ten prooi aan de vijand. Tienen dat slechts door een zwak garnizoen bestaande uit een drieduizend Spaanse soldaten en burgermilities onder bevel van Martino de Los Arcos, was achtergelaten door Don Ferdinand, kon natuurlijk niet weerstaan aan het beleg van een veel sterkere vijand. Nog tijdens de onderhandelingen tot overgave begonnen de Fransen en Hollanders reeds te plunderen. De volgende dag wilden de regimenten die niet aan de plundering hadden deelgenomen ook hun deel van de buit. De "furie ofte pillagie" van de stad herhaalde zich met een zelden geziene wreedheid, kerken, kloosters, het stadhuis, de woningen van burgers, niets of niemand bleef gespaard of werd ontzien.

De verwoesting van Tienen zou in Brabant grote weerklink vinden. In verslagen van ooggetuigen, in de opstellen van de officiële geschiedschrijvers, in vele pamfletten, werd het trieste lot van Tienen en zijn inwoners beschreven.

De tentoonstelling "TIENEN 1635" zal, veel meer dan een loutere gevallen- of detailstudie, ruime aandacht besteden aan de gevolgen van deze noodlottige gebeurtenis, niet alleen voor de stad maar ook voor de omgeving. Het vroegere historische onderzoek en de bestaande literatuur worden daarom uitgebreid met gegevens uit Franse, Nederlandse en Spaanse archieven. De betekenis van Tienen als garnizoenstad in de 17de eeuw, ondermeer de aanwezigheid van Spaanse, Italiaanse, Duitse, Ierse en Bourgondische regimenten, vormt een ander interessant aspect van de regionale geschiedenis. Daarenboven wordt een grondige inventaris gemaakt van het 17de eeuwse kunstpatrimonium van de openbare instellingen, bedehuizen en kloosters van de stad en van haar oude territorium, samen 72 dorpen.

T E N T O O N S T E L L I N G

van 19 oktober tot en met 15 december 1985

- STEDELIJK MUSEUM "HET TOREKE" - Grote Markt
- STADHUIS - Grote Markt
- ONZE-LIEVE-VROUW-TEN-POELKERK - Grote Markt
- BANK VAN PARIJS EN DE NEDERLANDEN - Wolmarkt

Openingsuren :

Elke werkdag van 8u.30 tot 12u.30 en van
13u.30 tot 17u.--

Op zaterdag, zon- en feestdagen van
14u.-- tot 18u.--

Toegang : 50 fr.
30 fr. voor groepen en houders van een
museum- of jongerenpaspoort

VERVOLG

T. 165 COPIA voor J. VANDEN PUTTE van een "half boonder ende 42 corte royen landts, vercreghen te Cauwenbergh tegen Joris BOESMANS"

=====

(uit de schepenprotokollen - 2 akten : 27-3-1694 en 5-4-1696)

Joris Boesmans heeft dat stuk land te Cauwenbergh reg. de pastoor van Sluys, de erfgenamen van Matthijs Van Herbergen, de voornoemde Joris en de erfgenamen van Aert Van Osmaal verkocht aan pastoor J. Vanden Putte voor de som van 100 g. B., som welke hij bekent ontvangen te hebben. Heeft het land voor 30 st. per jaar aan de erfgenamen Zacharias Van Montenaeken, daarvoor tot onderpand stellend een zeker stuk land van omtrent die veertig roeden gelegen op "Bekelandt" reg. de erfgenamen van mijnheer De Pas, Peeters Peeters en Zacharias Vandendeyck.
Gemaakt voor de schepenen Joannes Hermans en Mr. Joannes De Molin.

Op 5 april 1696 verklaren Lambert Joseph Van Montenaeken, soldaat ten dienste van Spanje en Juf. Magdalena Van Montenaeken, en zij beiden in naam van hun minderjarige broeders, dat ze 42 g. schuldig zijn aan pastoor Vanden Putte voor de kerkrechten van hun overleden vader en moeder. Tevens is pastoor Vanden Putte 30 st. erfelijke rente schuldig aan de eerste comparant of een half dagmaal en 42 "corte royen" land gelegen te Cauwenbergh, geld waarmee ze de 42 g. hebben afgelegd.
Gemaakt voor de schepenen Taverniers en De Molin.

T. 166 TESTAMENT van Marie Agnes DE LONGEVAL, vrouw van François SOUVET (25-11-1694)

=====

Haar kinderen krijgen al haar "lijnwaet en kleden", vier gouden ringen, twee gouden kruisen en een bed met wat erbij hoort "gevlucht tot Loven". Om de kinderen op te voeden mag haar man beschikken over 8 stukken land van elk drie dagmalen ongeveer.
Erfgenamen zijn haar vier kinderen.
Getuigen : Jan Bech (Lebegge) en Laureys Valentin.
Gemaakt door J. Vanden Putte.

T. 167 TESTAMENT van Lambrecht HUYBENS en Margriet De Kinder
(29-1-1695)

=====

Ze zijn beiden ziek. De langstlevende krijgt vijf dagmalen en half uit de erfenis die ze heeft van haar ouders zaliger. De stukken zijn op drie plaatsen gelegen en de penningen moeten dienen om een rente van zeven gulden af te leggen op een half bunder van dezelfde goederen en de rest dient gebruikt tot onderhoud van hun kinderen.
Erfgenenamen zijn hun vier kinderen.
Getuigen : Peeter Reloux en Paulus Cornelis.
Gemaakt voor pastoor J. Vanden Putte.

T. 168 EXTRACT uyt schepenen prothocolle der vrijheijt Hoegaarden.
Cessie gedaen door Jouffvre Maria Vanden Putte aen den
E.H. Hendric Peeters (14-9-1695)

=====

Jouf. Maria Vanden Putte, "geestelijcke dochter" en Eerw. Heere Henricus Peeters, priester bekennen akkoord te zijn dat de eerste aan de tweede volgende overlaat :

- een rente van negen gulden en zeven en half stuivers per jaar tot last van de kinderen van Jouf. Maria Van Longeval op den blok genoemd "het Cruysblock" groot een half bunder en gelegen te Hoegaarden ;
- item een rente van drie gulden en enige stuivers op "den volmeule van Grimde" ;
- item een rente van vier gulden per jaar op een huis gelegen "binnen die prochie van Waesmond" ;
- item een eerste van 6 gulden per jaar op een huis te Hoegaarden, toebehorend aan de erfgenamen Bartholomeus Peeters reg. " 't Cruysblock" en "d'Heerenstraete" van drie kanten ;
- item nog de som van 150 g. van de voornoemde kinderen van B. Peeters.

Gemaakt te Antwerpen door notaris Daniel Van Oudenhoven met als getuigen E.H. Van Hagendoren en Guillelmus Van Oudenhoven.

T. 169 TESTAMENT van Barbara SERVAES, weduwe van Sevaes Maes
(24-7-1696)

=====

Zij wil begraven worden te Hoxem naast het graf van haar man zaliger.
Haar nicht Anne Marie De Welde zal haar erfgenaam zijn.
Haar schoonmoeder Mayken Vanden Berrich krijgt een half bunder lang gelegen in "Willenbrenghen bosch".
Haar nicht Elisabeth Cristens krijgt een koe.
Aan broers en zusters van haar tweede man, Jacqueline Goffaert geeft ze haar huis, "breijverije ende gelegen" waar ze nu in woont, zoals dat alles gekomen is van Jan Goffaert, vader van haar tweede man.
Getuigen : Peeter Maes en Matheus Van Eijen.
Gemaakt te Hoxem voor pastoor J. Vanden Putte.

T. 170 TESTAMENT van Jenneken Van Erps, jongedochter (22-5-1698)

=====

Zij is de dochter van wijlen Goort Van Erps en Anna Lanen.
Haar erfgenaam is Gonis Meulemans, maar hij moet de kosten van de
begrafenis betalen en elk jaar een mis laten doen voor haar ziele rust
en die van haar ouders.

Getuigen : Francis Willems en Hendrick Caversijns.
Gemaakt voor pastoor J. Vanden Putte.

T. 171 TESTAMENT door Sr. Henrick Lombo en Elisabeth Nijs (Leuven) van
een rente op huis te Hoegaarden (6-12-1698)

=====

Hij is "ingesetenen borger deser stadt Loven en brauwer van zijnen stiel".
Zij zijn aan Jan Vanes uit Leuven 330 g. schuldig voor het leveren van
granen.

Laten aan de voorzegde Jan en zijn vrouw Franchoijsse Mintaert en hun
kinderen :

een bunder land te Neerblanden (uit een stuk van vier bunder)
een rente van zeven gulden per jaar uit een meerdere rente op huis,
hof, schuur, stallingen en blok van Renier Stockmans eertijds
Servaes Nijs te Hoegaarden, komende uit hoofde van wijlen Tossijn
Nijs en zijn vrouw Anna De Raymacker, ouders van de voorzegde.

Zij blijven nog 100 g. schuldig.

Getuigen : Henricus Coeberghen en Aert Van Meerbeeck.
Gemaakt voor notaris N. Gilbert.

T. 172 TESTAMENT van Laureys Valentijn (19-1-1699)

=====

Hij verlangt 20 missen aan de autaar van Onze-Lieve-Vrouw voor zijn
zielerust.

Erfgenamen zijn zijn twee neven Berthel en Niclaes Groetaers, zonen van
zijn nicht Odilia Delmot.

Berthel krijgt vooruit een dagmaal land gelegen aan de straat van Elst
naar Nerm, en Niclaes en Odilia zullen vooruit krijgen en delen zijn
blok te Elst van ongeveer drie dagmalen.

Getuigen : Peter Cluckers en Hugo Hamens.

Gemaakt te Elst door J. Vanden Putte.

wordt vervolgd ...

KULTUUR KRANT

een uitgave van de

KULTUURKRING 't nieuwhuys

KULTUURKRANT

- Uitgave van de Kultuurkring 't Nieuwhuys
- Bijlage van Alpaïdis nr. 80

We danken alle deelnemers aan de Barbecue van 13 juli laatstleden.

Het was een waar sukses, vele aanwezigen hebben zich moeten tevreden stellen met de massa in ogenschouw te nemen, want plaats voor staan en zeker zitten was er niet meer bij.

Langs deze weg dankt het museumbestuur U voor uw welwillende steun.

Een speciale dank voor de mensen uit Antwerpen, Brussel, Lokeren, Hasselt, enz... die door hun aanwezigheid een bewijs leverden dat het Nieuwhuys-museum ook buiten Hoegaarden een begrip is.

We mogen zeker onze dienstploeg en Armand niet vergeten, die dit alles belangloos hebben voorbereid en uitgevoerd.

Het museum leeft, het museum is 20 jaar jong, het museum gaat "IMMER VOORUIT".

Een datum om zeker niet te vergeten !!!

Zaterdag 19 oktober 1985
vooropening van een tentoonstelling :

" GESCHIEDENIS VAN DE LUCHTMACHT "

door Frans Dedecker

Deze tentoonstelling is toegankelijk voor het publiek van
19 oktober tot en met 3 november 1985.
De vooropening heeft plaats op 19 oktober 1985 om 17 uur.

REIS BIERORDE - REIS BIERORDE - REIS BIERORDE

De voorziene reis van de Bierorde van
13 oktober 1985 zal NIET doorgaan
(parlementaire verkiezingen)

REIS BIERORDE - REIS BIERORDE - REIS BIERORDE